

Ministru prezidenta biroja
vadītājam Jānim Patmalniekam
vk@mk.gov.lv
janis.patmalnieks@mk.gov.lv

Ekonomikas ministrijas
Ilgtspējīgas enerģētikas politikas departamenta
vecākajam ekspertam Alvilam Striķerim
pasts@em.gov.lv
alvils.strikeris@em.gov.lv

Energy Resources CHP, RSEZ SIA,
Reģ. Nr.: 40103290555,
Adrese: Atbrīvošanas aleja 169A, Rēzekne, LV-4604,
kuru pārstāv zvērināts advokāts Dace Cīrule,
prakses vieta: Kr. Barona 45/47-3, Rīga, LV-1011,
dace.cirule@larklaw.lv

Rīgā, 2021.gada 13.aprīlī
PRECĪZS DATUMS SKATĀMS LAIKA ZĪMOGĀ

IEBILDUMI

(pret 2021.gada 31.marta redakciju grozījumiem VSS-37)

Energy Resources CHP, RSEZ SIA (**Sabiedrība**) pieder biomasas koģenerācijas stacija, kas atrodas Atbrīvošanas alejā 169A, Rēzeknē (**Stacija**). Stacijā saražotā elektroenerģija jau dažus gadus tiek pārdota elektroenerģijas obligātajā iepirkumā. Pašlaik šīs tiesības tiek īstenotas saskaņā ar Ministru kabineta 2020.gada 2.septembra noteikumiem Nr. 561 “*Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, uzraudzību un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā*” (**MK 561**).

Sabiedrība ir izskatījusi tiesību akta projekta “*Grozījumi Ministru kabineta 2020.gada 2.septembra noteikumos Nr. 561 “Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, uzraudzību un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā”*” (**MK 561 Grozījumi**), tā anotācijas (**MK 561 Anotācija**) un izziņas (**MK 561 Izziņa**) atjaunināto redakciju uz 2021.gada 31.martu. MK 561 Grozījumi ir tikuši izsludināti Valsts sekretāru sanāksmē 2021.gada 14.janvārī ar Nr. VSS-37.

Sabiedrības iebildumu neuzrādīšana MK 561 izziņā

Sabiedrība ir nepatīkami pārsteigta, uzzinot, ka MK 561 Izziņā vispār nav iekļauti iebildumi, ko Sabiedrība rakstiski bija iesniegusi Ekonomikas ministrijā 2020.gad 14.decembrī. MK 561 Izziņā pat nav pieminēts fakts, ka Sabiedrība bija iesniegusi minētos iebildumus. Tādēļ Sabiedrība ar šo lūdz, lai MK 561 Izziņā tiktu iekļautas ziņas gan par Sabiedrības 2020.gada 14.decembrī izteiktajiem iebildumiem, gan arī par šiem iebildumiem.

Iebildumi pret birokrātijas sarežģīšanu nenodrošinātas pārbaudes gadījumā

MK 561 spēkā esošajā redakcijā ir iekļauti šādi noteikumi:

“46.3. birojs brīdina komersantu par plānotās pārbaudes veikšanas datumu vismaz trīs darbdienas iepriekš. Informāciju par plānoto pārbaudi birojs nosūta komersantam uz šo noteikumu 46.1. apakšpunktā minētajām elektroniskā pasta adresēm. Ja biroja noteiktajā datumā komersants nevar nodrošināt biroja pārstāņiem iespēju veikt koģenerācijas stacijas pārbaudi, birojs atkārtoti nosaka pārbaudes veikšanas datumu ne vēlāk kā trīs darbdienas pēc sākotnēji noteiktā datuma;

46.4. ja biroja pārstāvji ieradušies elektrostacijā bez iepriekšēja brīdinājuma un komersants nevar nodrošināt tiem iespēju veikt koģenerācijas stacijas pārbaudi, biroja pārstāvji ne vēlāk kā trīs darbdienas pēc pirmās ierašanās koģenerācijas stacijā atkārtoti ierodas elektrostacijā, lai veiktu pārbaudi;

46.5. ja komersants saskaņā ar šo noteikumu 46.3. un 46.4. apakšpunktu atkārtoti nenodrošina biroja pārstāvjiem iespēju veikt koģenerācijas stacijas pārbaudi, birojs mēneša laikā pēc atkārtoti noteiktā pārbaudes veikšanas datuma pieņem lēmumu, ar kuru atceļ komersantam piešķirtās obligātā iepirkuma tiesības [..].”

Savukārt MK 561 Grozījumu 14.punkts paredz papildināt MK 561 ar jaunu 46.¹ punktu: “Ja komersants nav nodrošinājis biroja pārstāvjiem iespēju veikt koģenerācijas stacijas pārbaudi, birojs nekavējoties pieņem lēmumu apturēt valsts atbalsta izmaksu par iepirkto elektroenerģiju vai garantēto maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu par periodu no lēmuma spēkā stāšanās dienas līdz šo noteikumu 46.² 1. apakšpunktā vai 46.³ punktā minētā lēmuma pieņemšanai”.

Esošā redakcijā MK 561 46.3.punkts noteic BVKB pienākumu noteikt atkārtotu pārbaudes datumu gadījumā, ja komersants nevar nodrošināt pārbaudi koģenerācijas stacijā sākotnēji noteiktajā datumā. Citiem vārdiem, komersantam tiek paredzētas iespējas iebilst pret BVKB noteikto datumu, tostarp tādu objektīvu apstākļu ietekmē, kas padara koģenerācijas stacijas pārbaudi neiespējamu, piemēram, stacijas darbības pārtraukums tehniskās apkopes vai remonta laikā, avārijas situācija un citi tamlīdzīgi apstākļi. Līdzīgi arī 46.4.punktā minētajā situācijā var gadīties, ka BVKB pārstāvji ierodas bez iepriekšēja brīdinājuma, kad koģenerācijas stacijas darbība ir apturēta iepriekš minēto iemeslu dēļ. Savukārt tikai tajā gadījumā, ja komersants nenodrošina arī atkārtotu pārbaudi, BVKB ir paredzētas tiesības lemt par obligātā iepirkuma tiesību atcelšanu.

Papildinot MK 561 ar jaunu 46.¹ punktu, veidojas pretruna ar iepriekšējā rindkopā izklāstīto. Proti, 46.3.un 46.4.punktā paredzētais BVKB pienākums nozīmēt atkārtotu pārbaudes datumu tiek padarīts juridiski impozants, pievienojot tam galā 46.¹ punktu. Ja pārbaude nevarēs notikt pirmreizēji nozīmētā datumā, uz 46.¹ punkta pamata tiks pieņemts lēmums par valsts atbalsta izmaksas apturēšanu un uz 46.3.vai 46.4.punkta pamata tiks noteikts atkārtotas pārbaudes datums ne vēlāk kā pēc trim darba dienām. Savukārt, ja pārbaude nevarēs notikt atkārtoti nozīmētā datumā, BVKB uz 46.5.punkta pamata pieņems lēmumu par obligātā iepirkuma tiesību atcelšanu. Visticamāk, valsts atbalsta maksājumu apturēšana uz termiņu, kas nepārsniedz 3 darba dienas, radīs publiskajam tirgotājam un BVKB neadekvātu administratīvo un kontrolēšanas slogu, lai jau pēc 3 darba dienām atceltu valsts atbalsta maksājumus pilnībā. Šāda administratīvo procedūru sarežģītība nav uzskatāma par samērīgu un attaisnojamu kontroles mehānisma uzlabojumu sabiedrības interesēs.

Iebildums pret nenoteiktību IRR aprēķina veikšanai

MK 561 Grozījumu 28.punkts paredz papildināt MK 561 ar jaunu 81.3 punktu šādā redakcijā: “Birojs koģenerācijas stacijas kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas pārreķinu visam atbalsta periodam un cenas diferencēšanas koeficienta pārkompensācijas novēršanai s aprēķinu veic, **konstatējot pārkompensācijas risku, kā arī šādos gadījumos [..]**”.

IRR aprēķins ir vienīgais pārkompensācijas riska konstatēšanai normatīvajos aktos paredzētais līdzeklis. Līdz ar to IRR aprēķinu nav iespējams veikt, izpildoties priekšnoteikumam, ka ir ticis konstatēts pārkompensācijas risks.

Sabiedrība neuzskata par pieņemamu, ka BVKB tiesības veikt IRR aprēķinu pēc būtības var tikt izmantotas, kad vien BVKB to ieskatītu par nepieciešamu. Nav noteikts pat nekāds minimālais pieļaujamais starplaiks starp diviem secīgiem IRR aprēķiniem.

Iebildums pret ekspluatācijas izmaksu līmeņatzīmēm

Sabiedrībai nav saprotams, kādēļ tieši ekspluatācijas izmaksas ir paredzēts liegt iekļaut IRR aprēķinā atbilstoši komersanta faktiskajiem datiem (MK 561 Grozījumu 81.⁸ 3.punkts). Pietiekama un izvērsta argumentācija par šo jautājumu nav atrodamā MK 561 anotācijā.

Sabiedrība iebilst pret to, ka IRR aprēķinu tiek liegts izstrādāt pilnībā atbilstoši faktiskajiem datiem. Šāds liegums nav savienojams ar samērīgu mērķi padarīt valsts atbalsta kontroli efektīvāku sabiedrības kopējās interesēs. IRR aprēķina rezultāts atsevišķos gadījumos var kalpot par pamatu valsts atbalsta izmaksu mazināšanai, pārtraukšanai vai pat atprasīšanai. Tomēr neviena koģenerācijas stacija nav ne plānota, ne izbūvēta un ekspluatēta nolūkā atbilst kaut kādām vidēji aritmētiski vai pēc cita principa aprēķinātām līmeņatzīmēm. Tik nesamērīgi nopietnu finansiālu seku piemērošana komersantam ir pieļaujama tikai pie nosacījuma, ka pilnīgi viss IRR aprēķins tiek balstīts faktiskajos datos. Pretējā gadījumā komersantam nesamērīgi tiek ierobežotas vai pat liegtas iespējas pienācīgi aizstāvēt savas tiesiskās intereses.

Iebildums pret ieceri BVKB piešķirt neierobežotu, retroaktīvu patvaļu

MK 561 Grozījumu 30.punkts paredz papildināt MK 561 ar jaunu 86.¹ punktu: *“Ja biroja rīcībā nonākuši pierādījumi par pārkāpumiem, par kuriem atbilstoši attiecīgā laika periodā spēkā esošiem normatīvajiem aktiem ir bijis jāatceļ obligātā iepirkuma tiesības, bet tas nav ticis izdarīts, birojs mēneša laikā no fakta konstatēšanas pieņem lēmumu par obligātā iepirkuma tiesību atcelšanu kopš minētā pārkāpuma izdarīšanas brīža, vienlaikus pieņemot lēmumu par pienākumu mēneša laikā atmaksāt publiskajam tirgotājam nepamatoti saņemto valsts atbalstu, ko publiskais tirgotājs izmaksājis par visu periodu, kopš komersants valsts atbalstu saņēmis nepamatoti”.*

BVKB tādējādi tiek piešķirtas satura un laika ziņā atpakaļvērsti nekādi neierobežotas tiesības pieņemt lēmumu attiecībā uz jautājumiem, kuru izskatīšanai, izvērtēšanai un izlemšanai normatīvajos aktos noteiktie termiņi sen jau ir beigušies. Šādi grozījumi ir pilnībā nepieņemami. Tie ir klajā pretrunā demokrātiskās un tiesiskās valsts iekārtas pamatprincipiem.

Iebildums pret nepamatota un neadekvāta pienākuma uzlikšanu komersantiem

MK 561 Grozījumu 33.punkts paredz papildināt MK 561 ar jaunu 98.un 99.punktu šādā redakcijā:
*“98. Komersants līdz 2021.gada 1. jūnijam iesniedz birojā šādu informāciju un dokumentus kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas aprēķina veikšanai:
98.1. koģenerācijas stacijā veikto investīciju faktiskos datus par visu atbalsta periodu un dokumentus, kas līdz tiesisku pierādījumu ticamības pakāpei to apliecina;
98.2. koģenerācijas stacijas ieņēmumu un izdevumu faktiskos datus par visu atbalsta periodu, izņemot koģenerācijas stacijas ekspluatācijas izmaksu datus. Ja komersants par kādu periodu nevar iesniegt kurināmā cenas, siltumenerģijas ražošanas tarifa un koģenerācijas stacijā saražotās elektroenerģijas pārdošanas cenas faktiskos datus, tas sniedz norādi, par kuriem periodiem šie dati nav pieejami;
98.3. citu informāciju un dokumentus, kas varētu būt nozīmīgi kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas aprēķina veikšanā.
99. Ja komersants noteiktajā termiņā neiesniedz šo noteikumu 98. punktā minēto informāciju un dokumentus, birojs mēneša laikā pēc šo noteikumu 76. punktā noteiktā termiņa pieņem lēmumu par komersantam piešķirto obligātā iepirkuma tiesību vai garantētās maksas tiesību atcelšanu.”*

Neviena MK 561 ietverta tiesību norma, kā arī neviens MK 561 Grozījumos ietverts tiesiskā regulējuma projekts nesatur noteikumu vai prasību, ka BVKB būtu pienākums 2021.gada 1.jūnijā uzsākt IRR aprēķina izstrādi pilnīgi visu komersantu koģenerācijas stacijām. Līdz ar to MK 561 Grozījumu 98.punktā ir paredzēts noteikt komersantiem tādu pienākumu, pēc kura izpildes valsts pārvaldei nav nekāda objektīva nepieciešamība. Tas vēl jo vairāk padara ne tikai bezjēdzīgu, bet nostāda klajā pretrunā tiesiskumam MK 561 Grozījumu 99.punktā noteikto sankciju komersantam par 98.punktā bezjēdzīgi noteiktā pienākuma neizpildi – iespēju, ka tiek pieņemts lēmums par valsts atbalsta tiesību atcelšanu.

Papildus iepriekšējā rindkopā minētajam, ir nepieņemami, ka MK 561 Grozījumu 98.3.punktā ir ietverts pienākums iesniegt nekonkrēti definētus dokumentus pēc komersanta ieskata, bet par šī pienākuma neizpildi tiek paredzēts piemērot 99.punktā noteikto sankciju – valsts atbalsta tiesību atcelšanu. Šāda pieceja komersantam potenciāli saistošu pienākumu noteikšanā ir pilnībā nepieļaujama.

Iebildums pret liegumu komersantam izstrādāt pilnībā faktiskajos datos balstītu IRR aprēķinu

MK 561 Grozījumi vairs neparedz komersantam iespēju pēc savas iniciatīvas un saviem spēkiem sagatavot un iesniegt BVKB IRR aprēķinu, kas pilnībā balstīts faktiskajos datos. Iepriekš šādas tiesības tika paredzētas, prasot, lai IRR aprēķinu būtu apstiprinājis zvērināts revidents.

Liegums izstrādāt šādu aprēķinu nav samērīgs attiecībā pret sabiedrības vispārējo interesi, lai valsts atbalsta izmaksas tiktu pienācīgi kontrolētas. Sabiedrība negūst nekādu labumu no tā, ja kādam komersantam valsts atbalsta maksājumi tiek samazināti, apturēti vai atcelti nepamatoti.

Iebildums pret noteikumiem par nepamatotu un nelikumīgu valsts atbalstu

Nelikumīga valsts atbalsta konstatēšana jebkurā tautsaimniecības nozarē strādājoša uzņēmuma komercdarbībā ir uzņēmuma atzīšana par vainojamu vienā no smagākajiem konkurences tiesību un valsts atbalsta tiesību pārkāpumiem. Nolūkā pēc iespējas atturēt jebkuru uzņēmumu no nelikumīga valsts atbalsta saņemšanas un izmantošanas savā komercdarbībā, negatīvās sekas par šādu pārkāpumu neaprobežojas vien ar nelikumīgā valsts atbalsta summas un tai piemērojamās soda naudas atgūšanu. Līdztekus kredītiestādes vai jebkuru citu finanšu līdzekļu atbalstu administrējošās iestādes, tostarp arī Eiropas Savienības fondu un dažādo subsīdiu programmu īstenošanai dalībvalstīs, nekavējoties ceļ katra savu prasību pret uzņēmumu, pieprasot nekavējoties atmaksāt arī citiem mērķiem piešķirto finansējumu. Turklāt nelikumīga valsts atbalsta konstatēšana uzņēmuma komercdarbībā tuvāko gadu laikā bieži vien tiek noteikta par šķērslī uzņēmumam turpmāk kvalificēties cita finanšu atbalsta, subsīdiu vai instrumentu saņemšanai no publiskā sektora. Līdz ar to tik nopietnu negatīvu seku radīšana uzņēmumam ir pieļaujama vien tad, ja nelikumīgs valsts atbalsts atbilstoši objektīviem un skaidri noteiktiem kritērijiem tiek konstatēts, balstoties uz attiecīgā uzņēmuma faktiskajiem darbības rādītājiem un citiem datiem.

Tādēļ Sabiedrība iebilst pret MK 561 Grozījumu 32.punktu, kā arī visiem citiem punktiem, kas satur regulējumu par valsts atbalsta maksājumu mazināšanu, apturēšanu vai pārtraukšanu saistībā ar nepamatota vai nelikumīga valsts atbalsta konstatēšanu BVKB ieskatā.

Secinājums

Sabiedrība pilnā apmērā iebilst pret MK 561 Grozījumiem un nesaskaņo tos.

Ar cieņu,

Dace Cīrule
zvērināts advokāts,
Sabiedrības pilnvarotais pārstāvis

DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU